

Athletics in Ağrı: The history and its place in Turkish sports

Ağrı'da atletizm: Tarihi ve Türk sporundaki yeri

Metin Bayram¹
Orhan Çınar²

Abstract

Today, sport is a phenomenon that almost everyone deals with. Athletics is the oldest sport of history and accepted as the base of all other sports. By establishing Turkish Republic athletics has continually grown up in our country, and it has been become locus of interest of a large number of people both dealing actively and following by.

The purposes of this article are to share knowledge about the history of athletics in Ağrı province, to take attention to the importance and place of the contributions of this province in Turkish sport, and finally to make suggestions on improving athletics for this province.

There is no written source containing detailed information about the history of athletics in Ağrı. We obtained the data by interviews with athletes, managers and workers.

Athletics has been the most influential branch of sports and almost become a passion in Ağrı from 1930s to now. Almost everyone from 7 to 70 has great interest in athletics in Ağrı. The province has had very significant success at athletics and it has been a special region that caused athletics to gain successful sportsmen/sportswomen both nationally and internationally up to now.

In brief we recommend that scientific methods should be used in detection and training of athletes and collaboration of institutions and organizations is needed to improve athletics in the province.

Keywords: Sport; athletics; Ağrı.

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

Özet

Spor, bugün hemen herkesi ilgilendiren bir fenomendir. Atletizm ise dünyanın en kadim sporu ve diğer tüm sporların temeli olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de Cumhuriyet Döneminden sonra gelişen atletizm, bir yandan bireylerin aktif olarak yaptığı diğer taraftan toplumun büyük bir kesimi tarafında ilgiyle izlediği bir spordur.

Bu çalışmanın amacı Ağrı'da atletizm tarihi hakkında bilgi vermek, Ağrı'nın atletizme yaptığı katkıların Türk sporundaki yeri ve önemine dikkat çekmek ve ayrıca Ağrı'da atletizm sporunun daha ileriye götürülmesi hususunda öneriler sunmaktır.

Ağrı'da atletizm tarihi ile ilgili olarak detaylı bilgi içeren yazılı kaynağa rastlanmamıştır. Bu çalışmadaki bilgiler mülakat tekniği ile elde edilmiştir. Çeşitli dönemlerde spor yöneticiliği yapan şahıslar, sporcular ve çalışanlar veri kaynağını oluşturmuşlardır.

Ağrı'da atletizm 1930'lu yıllardan günümüze gelinceye kadar en etkili spor dalı olmuş ve neredeyse bir tutku haline dönüşmüştür. Yediden yetmişe hemen herkes Ağrı'da atletizme büyük bir ilgi duymaktadır. Gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde Ağrı ili atletimde önemli başarılarla imza atmış ve çok önemli sporcular yetiştirmiştir.

Bölgede atletizmin ilerlemesi için sporcu tespiti ve yetiştirilmesinde bilimsel yöntemler kullanılmalı, kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Spor; atletizm; Ağrı.

¹ Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, mbayram@agri.edu.tr

² Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, orhanar@gmail.com

Giriş

Spor, günümüzde hemen herkesi ilgilendirmektedir. Atletizm ise dünyanın en kadim sporu ve diğer sporların temeli olarak kabul edilmektedir. Günümüzde atletizm sporu her geçen gün hemen her kesim tarafından ilgiyle izlenmekte hatta insanlar aktif olarak bu sporla uğraşmaktadır.

Ağrı ili, atletizmin Türkiye’de yaygınlaşmasıyla beraber bu spora ilgi duymuş, önemli sporcular yetiştirmiş ve gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde önemli başarılar imza atmıştır. Bu çalışmanın temel amacı Ağrı’da atletizm sporunun tarihsel gelişimi hakkında bilgi vermek, Ağrı ilinin atletizm sporuna kazandırdığı çok değerli atletleri ve başarılarını hatırlayarak bir arada yazıya geçirmek, Ağrı ilinin atletizm alanında Türk sporundaki yeri ve önemine dikkat çekmek ve son olarak atletizmi daha yüksek seviyelere taşımak için yapılması gerekenler hususunda öneriler sunmaktır.

Çalışmada ilk olarak atletizm, tarihçesi, Türkiye’de ve Ağrı’da atletizmin gelişimi konularına değinilecektir. Ağrı ilinin yetiştirmiş olduğu atletler ve başarıları tablo halinde verilecek ve öneriler sunulacaktır.

Spor ve Atletizm

“Spor; bireysel veya toplu olarak yapılan, kendine has kuralları olan, genelde bir yarışmaya dayanan, bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimini sağlayan, eğitici ve eğlendirici bir uğraştır” (Atasoy and Kuter 2005). Günümüzde spor, ayırım gözetmeksizin hemen her kesimden ilgilendiren evrensel bir fenomen haline gelmiştir (Bayraktar and Kurtoğlu 2003). Luschan’a göre spor, kişinin topluma uyumunu sağlamakta, bireylerin beden ve ruh sağlıklarını korumaktadır (Demirhan 2006). Spor, bireysel olarak çalışanların iş performansını artırmakta, kişilerde özsaygı gelişimine olumlu katkı sağlamakta, hayatı daha mutlu ve anlamlı kılmakta, stresle baş etme, günlük yaşamı düzene koyma, özgüven sahibi olma, kişiler arasında iyi ilişkiler kurma ve halden anlama hususlarında olumlu iyileştirmelere neden olmakta ve tüm bunların bir sonucu olarak daha sağlıklı bir toplumun ortaya çıkmasına yardım etmektedir (Zorba 2009).

Günümüz modern dünyasında spor faaliyetlerinin şu faydalarının olduğu belirtilmektedir (Sunay and Saracaloğlu 2003):

- Spor, bireylerin fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal bakımdan gelişimine katkı sağlar,
- Spor, kişilerin bilgi, beceri ve önderlik yeteneklerini geliştirir,
- Spor, bireyin öz disiplin düzeyini artırır ve karşılaşılan psikolojik ve fizyolojik sorunlarla mücadelede yardımcı olur,
- Spor, uluslararası dostluk ve barışa katkı sağlar,
- Sporun ülke ekonomisine faydaları vardır,
- Bireysel, ulusal ve uluslararası spor faaliyetleri sonucu bireylerin ve dolayısıyla toplumun günlük yaşamı değerlendirir ve moral düzeyi yükselir,.

Atletizm; temel hareket biçimlerinden yürüme, koşma, atlama ve atma gibi branşlardan meydana gelen kompleks bir spor dalıdır (Demir 1991). Bu karmaşık hareketler, dolaşım ve sinir sistemini uygun hale getirerek motorik özelliklerden hız, dayanıklılık, hareketlilik ve becerinin; yardımcı motor özelliklerden çabukluk gücü ile esnekliğin gelişmesine ve kusursuz hale gelmesine destek olur (Burmaoğlu 2003).

Tüm dünyada gittikçe yayılan ve önemli ölçüde ilgi gören atletizm, milyonlarca amatör uygulayıcısı ve izleyicisi olan bir spor dalıdır. Atletizme olan bu ilgi onu okullara ve kulüplere taşıyarak gündelik yaşamın bir parçasına dönüştürmüştür (Yapıcı and Ersoy 2003).

Atletizmin Tarihçesi

Farklı alanlardaki bilim adamlarının (antropolog, sosyolog) ve spor araştırmacılarının tespitlerine göre insanlar, çok eski çağlarda yaşam mücadelesi içerisinde iken atletizme başlamıştır. Atletizmin esas dalı olan koşu, atma ve ilkel sıçramalardan meydana gelen atlamalarda giderek beceri kazanmıştır. İnsan türünün var olduğu günden beri hayatta kalabilmek için yaptığı saldırı, savunma, avcılık gibi hareketlerin temeli koşuya dayanır. Bu bağlamda atletizmin insanlık tarihi kadar eski olduğunu söylemek mümkündür (Şimşek and Gökdemir 2006). Zamanla insanlar, vahşi hayvanlara ve av hayvanlarına karşı geliştirip kullandıkları bu becerilerini ait oldukları topluluğun/kabilenin diğer üyelerine karşı da sergileme ismişler ve böylece ilk yarışma düşüncesi ortaya çıkmıştır.

İlk olimpiyatların (M.Ö.776) yarışma programları arasında günümüz atletizm branşlarının birçoğu vardı (Demir 1991). Önceleri yarışmalara soylular amatör olarak iştirak etmekteydi. Ancak M.Ö. 6.Yüzyıldan itibaren maddi kazanç ön plana çıkmış, yarışmayı kazanan sporculara verilen ödüllerden dolayı yarışma bir meslek haline gelmiştir. Eski Yunancadaki *athletes* (atlet) kelimesinin anlamı “*bir ödül karşılığı yarışan kişi*”dir (Yapıcı and Ersoy 2003).

Düzenli atletizm yarışmaları 1825 tarihinden itibaren Londra’da yapılan yarışmalarla başlamıştır. İlk resmi yarışlar İngiltere’de 1840 tarihinde yapılmış ve bu tarih modern atletizmin başlangıcı olarak tescillenmiştir. 1861 yılında ilk atletizm kulübü, Mincino Lane Athletic Club adıyla İngiltere’de kurulmuştur. 1866 yılında ilk şampiyona düzenlenmiş, 1877 yılında da İngiltere ve İrlanda arasında ilk uluslararası müsabaka gerçekleştirilmiştir. 1895 yılından itibaren New York Atletizm Kulübü ve Londra Atletizm Kulübü arasında yarışmalar gerçekleştirilmiş ve bu etkinlikler Amerika, Kanada, Avustralya ve Avrupa’ya yayılmıştır (TAF).

İlk modern olimpiyat oyunları 1896’da Atina’da düzenlenmiş ve atletizm oyunlar arasında yerini almıştır. Kadın atletlerin olimpiyat oyunlarına kabulü, 1928 yılında Amsterdam Olimpiyatları ile olmuştur (The Olympic Museum, 2007:4). Bugün atletizm, olimpiyat oyunlarının en yaygın spor branşını temsil etmektedir.

Bugün tüm dünyada kabul gören atletizm kuralları 1912’de Stockholm’de kurulan Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu tarafından tespit edilmiştir. 2001 yılında yapılan 43. Kongrede bu örgüt Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği (IAAF) adını almıştır (IAAF).

Türkiye’de Atletizm

Atletizmin ülkemize gelişi, 19.Yüzyılın sonlarına doğrudur. İlk atletizm faaliyetleri İstanbul’da Kurtuluş Kulübü (Tatavla Kulübü, 1896) tarafından yapılmıştır. Meşrutiyetten sonra (1908) spor ortamı canlanmış bu da atletizmin gelişmesine katkı sağlamıştır. İlk Türk atleti Galatasaraylı futbolcu Celal İbrahim olup kendisi Çanakkale savaşlarında şehit olmuştur. Atletlerimiz uluslararası alanda ilk olarak 1906 Atina Olimpiyatlarına kendi şahsi imkânlarıyla katılıp yarıştılar. Diğer spor dallarında olduğu gibi Türk atletizmi Cumhuriyet Döneminde gelişme göstermiştir (Kalyon, 1994:5). Türkiye İdman Cemiyeti İttifakının gayretleri ve Hükümetin sağladığı maddi destek ile sporcularımız 1924 Paris Olimpiyatları’na katıldılar. Türkiye Atletizm Federasyonu 1922’de Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) bünyesinde kuruldu ve 1924’te IAAF üyeliği onaylandı (TAF).

Ülkemizin uluslararası düzeyde madalya aldığı ilk organizasyon Balkan Şampiyonalarıdır. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yeni rekortmenler yetişmiştir.

Uluslararası seviyede ilk büyük başarı, 1948 Londra Olimpiyatlarında elde edilmiştir. Ruhi Sarıalp, üç adım atlamada bronz madalya kazanmıştır.

1970’li yıllarda Anadolu’dan gelen atletler ulusal şampiyonalarda başarı elde ederken, uluslararası yarışmalarda durgun bir dönem yaşanmıştır. Uzun mesafe yarışlarda zaman zaman başarılar elde edilse de teknik branşlarda kayda değer başarılar elde edilememiştir. 1980’li yıllarda atletizm yeniden canlanmaya başlamış ve peş peşe rekorların kırıldığı on yıllık bir dönem yaşanmıştır.

2000'li yıllarda da uluslararası şampiyonalarda Türkiye'nin başarılı sonuçlar aldığı görülmektedir. Atletizm federasyonu, 2012 yılında İstanbul'da Dünya Salon Atletizm Şampiyonasını düzenlemiştir. Türkiye, 2016'da Avrupa Kros'ta tarihte ilk kez madalya sıralamasında birincilik elde etmiştir. Diğer taraftan Balkan şampiyonalarında zirvede yer alan Türkiye, bölgesinde önemli bir atletizm merkezi haline gelmiştir. Türkiye'de 2016 yılı itibariyle 160 bin civarında lisanslı sporcu ve 900 kulüp bulunmaktadır.

Ağrı İlinde Atletizm

Ağrı'da atletizm tarihi ile ilgili olarak detaylı bilgi içeren yazılı kaynağa rastlanmamıştır. Bu başlık altındaki bilgiler mülakat yöntemi ile elde edilmiştir. Çeşitli dönemlerde spor yöneticiliği yapan şahıslar, sporcular ve çalışanlar veri kaynağını oluşturmuşlardır. Elfesiya ALPTEKİN, Mehmet YILDIRIM, Sadık SALMAN, İsmet ŞENGÜL, Bahattin KAYAN, Sıddık DURSUN, Ali DOKAK ve Mehmet KAYAN ile yapılan görüşmeler sonucu çok önemli bilgilere ulaşılmıştır. Yine bu kişilerin verdikleri bilgiler doğrultusunda uluslararası düzeyde başarı elde eden Ağrılı sporcuların listelendiği tablo (Ek-1) oluşturulmuştur. Ağrı atletizm tarihinde de önemli yer tutan bu kişilere araştırma ekibi olarak teşekkür ediyoruz.

Ağrı'da halk evlerinin kurulmasından sonra atletizm faaliyetlerinin başladığı görülmektedir. 1935 yılında Ağrı'da ilk spor kulüpleri kurulmaya başlamıştır. Ancak bu dönemde yine de çok fazla faaliyetin yapıldığı ve sporcuların yarışmalara katıldığı söylenemez.

Ağrı'da atletizm 1930'lu yıllardan günümüze gelinceye kadar en etkili spor dalı olmuş ve neredeyse bir tutku haline dönüşmüştür. Yediden yetmişe hemen herkes Ağrı'da atletizme karşı büyük bir ilgi duymaktadır. Bugüne gelinceye kadar Türkiye şampiyonası milli takım seçmelerine çok sayıda Ağrılı atlet katılmış, yüzlercesi ülkemizi başarıyla temsil etmiştir. Bir dönem 25 kişilik milli takım kadrosunda yer alan 9 sporcunun Ağrılı olması büyük bir başarı olarak kabul edilmiştir.

1962 yılında Beden Terbiyesi Bölge Müdürü olarak spor teşkilatının başına geçen ve ilk kurum müdürü olan Salih Zeki Özdemir'in büyük çabalarıyla Ağrı'da atletizm faaliyetleri yürütülmeye başlamıştır. Ancak o dönemde sporcular için tahsis edilen ulaşım, haberleşme, beslenme ve barınma imkânları oldukça kısıtlı idi. Sporcular için Ağrı merkezde barınma yeri dahi yoktu. Böyle bir ortamda gençleri atletizm gibi mücadele isteyen bir branşa teşvik etmek oldukça zor bir durumdu. Salih Zeki Özdemir, ilk önce il ve ilçe merkezlerinde yaşayan ailelerle diyaloga geçerek sporun öneminden bahsetmiş, spor bilincini aşılama çabasıyla çalışmıştır. Ancak ekonomik sıkıntı yaşayan aileler, spora pek sıcak bakmadıkları gibi koşmanın onlara hiçbir şey kazandırmayacağını düşünerek çocuklarını işçi olarak çalıştırıp aile ekonomisine katkıda bulunmalarını tercih etmişlerdir. Yine de bilinçli ve devlet memuru üyesi olan aileler çocuklarını spora yönlendirmişlerdir. Bu kadar çabaya rağmen çok fazla sporcuya ulaşamamış, birkaç gencin ilkel koşullar altındaki çabasından başka ileri gidilememiştir. Bu dönemde Geçitalan (Gerger) köyünden Cengiz Gökçe (Şehit Naci Gökçe'nin akrabası), Bahattin Kayan, Ertuğrul Süzer, Sıddık Dursun, Yusuf Çinkılıç, İsmet Şengül, Mehmet Yıldırım ve Baki Öz'den oluşan sporcu grubuyla atletizm faaliyetleri yürütülmüştür.

Şekil 1. Elfesiya Alptekin

Ağrı'da atletizm ciddi anlamda 1966 yılından sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Hatta 1970 yılında o dönemde Türkiye'nin başarılı maratoncuları olan Balıkesir bölgesinden İsmail Akçay, Muş bölgesinden Veli Ballı, Erzincan bölgesinden Hüseyin Aktaş, Ankara bölgesinden Musa Kalemoglu, Ağrı bölgesinden Cengiz Gökçe ve Kemal Murat'ın katıldığı maraton Türkiye şampiyonası seçme yarışı Ağrı'da yapılmıştır. Aynı yıllarda maraton dışındaki yarışmalarda koşan Sadık Salman, Sıddık Dursun, Bahattin Kayan, İsmet Şengül ve Mehmet Yıldırım gibi isimler de dönemin başarılı sporculardır.

1973 yılında Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğüne Elfesiya Alptekin atanmıştır. Alptekin, beden eğitimi öğretmenleriyle diyaloga geçerek derslerde atletizm sporunun öneminden bahsetmelerini istemiş, kitlelere yayılması konusunda çalışmalara başlamış ve böylece halk bilinçlendirilmeye çalışmıştır. Bu zor olan spor branşında daha mücadeleci yapıya sahip oldukları varsayımıyla köylü çocukların atletizme kazandırılmasına yönelik girişimlerde bulunmuş ve günümüzde bile spor adamlarının yapamadığını 1973 yılından sonra hayata geçirmiştir. Alptekin, dönemin emektar spor adamlarından (Bahattin Baycur, Yakup Alpaslan, Enver Bayram) oluşan grubu yanına alarak, Nisan ayında başlayıp Haziran ayının sonlarına doğru il, ilçe ve köy okullarını dolaşarak atletizm taramalarını gerçekleştirmiş, başarılı olan sporcuları tespit ederek Ağrı merkezde büyük final yarışlarını gerçekleştirmiştir. Öncelik, köy ve ilçelerden gelen atletlere verilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde o dönem ulusal düzeyde bırakın ferdi olarak birinci olmayı takım halinde bile ilk üçe girmek büyük başarı sayılırken, Ağrı bölgesinden atletizm milli takımına çok sayıda sporcu seçilmiştir. Bu sporcular arasında Sadık Salman, Balkan şampiyonu olmuş dönemin spor bakanı, federasyon başkanı, yazılı ve görsel basın tarafından büyük takdir almıştır. Salman, Ağrı'ya geldiğinde davullar-zurnalar eşliğinde karşılanmıştır.

Şekil 2. Ali Dokak ile Bahattin Kaya (Sivil Kıyafetli)

Sadık Salman, Sıddık Dursun, Bahattin Kaya, İsmet Şengül, İbrahim Doğan, Ayhan İnanlı, İshak Kaya, Metin Bayram, Mehmet Kaya, Ali Dokak, Filiz Salman ve Güneş Kaplan gibi pek çok Ağrılı atlet milli takımı başarıyla temsil etmişlerdir. Aynı isimler yine Ağrı'da atletizm sporunun gelişmesi için çaba harcamış, adeta lokomotif görevini yaparak birçok genci atletizm sporuna başlatmışlardır.

Şekil 3. Sadık Salman

1980'li yıllarda da oldukça başarılı atletler Ağrı'dan çıkmıştır. Bunlardan biri Melahat Kocalp'tir. 9 Aralık 2004 yılında o dönemin ünlü muhabiri Savaş Ay, Kocalp'ın ilginç başarı hikâyesini köşesine şu şekilde taşımıştır (Sabah):

"Melahat Kocalp bir zamanlar Türkiye'de birçok rekora imzasını atan birçok uluslararası yarışta ülkesini başarıyla temsil eden bir atletti. 9 yaşında Doğubayazıt'ta düzenlenen bir atletizm yarışına katılarak, onlarca erkeğin bulunduğu yarışta birinci bitirmişti. O dönemin Ağrı Valisi Kutlu Aktaş,

Kokalp'in elinden tutarak Ağrı genelinde düzenlenen atletizm yarışına soktu. Kokalp buradan da birincilikle ayrıldı. Her şey üç hafta içinde olmuştu, 9 yaşındaki Melabat'ın ailesinin yanına gelen Gençlik İl ve Spor Müdürlüğü yetkilileri küçük kız takıma almak istediklerini söyledi.

Kırılması zor rekorlar!..

Doğubayazıt'ın dağ köyünde yaşayan Melabat, 9 yaşında kendi istemi dışında milli takıma girmeye hak kazanmıştı. Kokalp, 1984 ile 1996 yılları arasında yıldızlar, gençler ve büyükler Türkiye rekorlarını kırmayı başardı. Melabat Kokalp'in salon koşusu rekorları aradan yıllar geçmesine rağmen hâlâ kimse tarafından kırılmadı. Balkan şampiyonlukları da bulunan Melabat, gençler dünya şampiyonasında İngilizce bilmeyen bocalarının parkuru genç atlete yanlış tarif etmeleri nedeniyle gençler dünya ikinciliğini kazanmıştı”.

Şekil 4. 1970'li Yıllarda Sporcular ve Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Personeli

Ağrı'da 1962'den günümüze Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü yapan yöneticiler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. 1962-2017 Yılları Arası Ağrı Gençlik ve Spor İl Müdürleri

	Adı-Soyadı	Tarih Aralığı
1	Salih Zeki Özdemir	1962-1973
2	Elfesiya Alptekin	1973-1980
3	Mehmet Yıldırım	1980-1991
4	Nazım Erdoğan	Kısa süreliğine
5	Sadık Salman	1991-1998
6	Recep Yıldırım	1999-2001
7	Ali Özdemir	2001-2003
8	Celal Evliyaoğlu	2003-2005
9	Ayhan Yıldırım	2005-2011
10	M. Şafı Erim	2011-2014
11	Aziz Sinan Alp	2015-

Şekil 5. Sıddık Dursun (84 Numara) ile Bahattin Kayan (82 Numara)

Günümüz atletizm başarısına bakıldığında, çok sayıda Ağrılı atlet milli takıma girmekte, ülkemize uluslararası başarılar kazandırmakta, bunun yanı sıra üniversitede spor bölümlerini okumakta, mezuniyetten sonra da akademik çalışmalar yapmakta ve yeni sporcuları tespit etme ve yetiştirme faaliyetleri içinde yer alarak ülke atletizminde katkıda bulunmaktadır.

Şekil 6. Sevilay Eytemiş ile Metin Bayram (Beyaz Tişörtlü)

Son yıllarda uluslararası düzeyde öne çıkan Ağrılı atletlerden bazıları şunlardır (alfabetik olarak sıralanmıştır): Bülent Gönen, Fatma Demir, Fecri İdin, Musa Taşdemir, Nuran Satılmış, Nurkan Dağtekin, Ömer Tuncer, Ramazan Karagöz, Ramazan Yardımcı, Sevilay Eytemiş, Sibel Özdemir, Şehmus Saruhan, Şirin Gönen ve Yakup Gündüz.

Şekil 7. Fatma Demir

Ağrı'da arazi yapısının atletizm branşı için uygunluğu, iklim şartlarının zorluğu, ailelerin ekonomik sorunları ve spordan beklentileri de atletizm başarılarında büyük etken olarak kabul edilmektedir.

Şekil 8. Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN ve Ağrılı Milli Atletler

Ayaktakiler: Şirin Gönen, Fatma Demir, Nuran Satılmış, Ömer Tuncer, Sibel Özdemir, Ramazan Yardımcı **Oturanlar:** Bülent Gönen, Ramazan Karagöz, Musa Taşdemir, Şehmus Saruhan

Geçmişten gelen birikim ve koşulların uygunluğu, bugün Ağrı'yı bir atletizm merkezi yapmıştır. Türkiye'de Ağrı denilince başta Ağrı Dağı olmak üzere atletizm akla gelmektedir. Bu imajın daha da güçlenmesi noktasında aşağıdaki hususlara önem verilmelidir.

Sonuç ve Öneriler

- Ağrı'da atletizm sporunun geliştirilmesi için sporcu seçmelerinin çok titiz yapılması gerekmektedir. Sporcu seçimi için köylere kadar gidilmeli, buralardan yetenekli olan çocuklar ön elemelerden geçirilerek tespit edilmeli, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerinin eğitim kamplarında yetiştirilmelidir.
- Ağrı bölgesinin arazi yapısı, iklim ve diğer koşulları özellikle kros branşı için oldukça uygundur. Bu bağlamda merkezde, ilçelerde ve köylerde sporcu taramalarının gerçekleştirilip, tespit edilen yetenekli sporcuların alanında uzman antrenörlere emanet edilmesi, atletizm sporunun geleceği açısından oldukça önemlidir.
- Atletizm sporuna başlayan çocukların fiziki yapıları dikkate alınmalı, orta ve uzun mesafe branşlarına ağırlık verilmelidir.
- Ağrı'da mevcut tesislerin bakımı yanında yeni tesisler yapılmalıdır. Zira köyünden veya ilçesinden ayrılıp gelen sporcuların temel ihtiyaçları olan barınma ve beslenme sorunları bu şekilde çözülebilir.
- Sporcuları çalıştıran antrenörlerin spor bilimini ve dünyada atletizm alanındaki gelişmeleri takip etmeleri, bir başka deyişle kendilerini geliştirmeleri ve bu bilgi birikimini Ağrı'ya katkı sağlayacak şekilde değerlendirmeleri için çeşitli kurs ve seminerlere katılmaları sağlanmalıdır.
- Diğer sosyal alanlarda olduğu gibi spor ve atletizmle ilgili olarak da çeşitli sorunlar (maddi, teknik, yönetsel, gıda, sağlık, eğitim gibi) vardır. Bu sorunlar, profesyonel bir yönetim anlayışı ile çözülebilir.
- Atletizme olan sevginin artırılması ve çocuk ve gençlerin atletizme yönlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu bağlamda atletizm kampüsleri ve kamp eğitim merkezleri kurulmalı mevcut olan merkezler ise daha işlevsel hale getirilmelidir.
- Yetenekli sporcuların tespit ve yetiştirilmesinde bilimsel esaslara dikkate alınmalı, acele etmeden uzun vadeli planlama yapılarak hareket edilmelidir.
- Sporcular, antrenörler ve diğer çalışanlara hem maddi hem de manevi yönden destek sağlanmalıdır.
- Atletizmin bölgede yaygın hale getirilmesi, sporcu tespiti ve yetiştirilmesi gibi konularda resmi ve özel kuruluşlar arasında (üniversite, Milli Eğitime bağlı birimler, spor kulüpleri, sponsor markalar, sivil toplum kurumları, sağlık kuruluşları...) koordinasyon ve işbirliği sağlanmalıdır.
- Sporcu ve antrenörler için eğitim imkânları artırılmalıdır.

Kaynaklar

- Atasoy, B. and F. Ö. Kuter (2005). "Küreselleşme ve Spor." *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XVIII* (1): 11-22.
- Bayraktar, B. and M. Kurtoğlu (2003). "Sporda Performans, Etkili Faktörler, Değerlendirilmesi ve Artırılması." *Klinik Gelişim* 22(1): 16-24.
- Burmaoğlu, G. (2003). *Atletizm Erzurum*, Atatürk Üniversitesi BESYO Ders Notları.
- Demir, M. (1991). *Atletizm Koşular*. Ankara, TC Başbakanlık GSGM Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı.

- Demirhan, G. (2006). "Spor eğitiminin temelleri." *Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi–Bağırhan Yayınevi*.
 IAAF. from <http://www.iaaf.org/aboutiaaf/history/index.html>.
 Sabah. from <http://arsiv.sabah.com.tr/2004/12/09/ay.html>
 Sunay, H. and A. S. Saracaloğlu (2003). "Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelen unsurlar." *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 1(1): 43-48.
 Şimşek, D. and K. Gökdemir (2006). "Ortaöğretimde atletizm yapan sporcu öğrencilerin atletizm branşına yönelme nedenleri ve beklentileri." *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 4(3): 83-90.
 TAF. from <http://www.taf.org.tr/Web/Tarihce.aspx>.
 Yapıcı, K. and A. Ersoy (2003). "Modern Olimpiyat Oyunlarında Atletizm Rekorlarını Hazırlayan Faktörler." *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8: 373-390.
 Zorba, E. (2009). "Herkes için Yaşam boyu spor." *Neyir Yayıncılık, Ankara*.

EK-1

Extended English Summary

Today, sport is a phenomenon that almost everyone deals with. Athletics is the oldest sport of history and accepted as the base of all other sports. By establishing Turkish Republic athletics has continually grown up in our country, and it has been become locus of interest of a large number of people both dealing actively and following by.

Ağrı province has had very significant success at athletics and it has been a special region that caused athletics to gain successful sportsmen both nationally and internationally up to now.

The purposes of this article are to share knowledge about the history of athletics in Ağrı province, to take attention to the importance and place of the contributions of this province in Turkish sport, and finally to make suggestions on improving athletics for this province.

The Properties of Ağrı Province

Ağrı is located in eastern Turkey, and has a border to Iran. Its altitude is 1,650 meter. The name of Ağrı comes from Mount Ağrı, a 5,137 meters high stratovolcano, the highest mountain of Turkey. The weather here is very cold in winter and the mountainsides are largely plain. Many nations coveted the area in the history. The economy is basically agricultural. Ağrı also takes attention of tourists because of cultural assets, climbing and trekking on mountains in summers, and skiing in winters.

History of Athletics in Turkey

Turkish Athletic Federation was founded in 1922. Athletes competed in 1924 Paris Olympics first time on behalf of Turkish Republic but before two Ottoman athletes competed in Stockholm 1912. First national championship was organized in Eskişehir in 1924.

National triple jump record owner Ruhi Sarılap won bronze medal which was the first important success at international athletics competition for Turkey at the 1948 London Olympics. Later he got the same achievement in European Championships in Brussels 1950.

Turkish athletics have got several good results, but achievements were mainly regional until recent years. Marathoner Mehmet Terzi and sprint queen Semra Aksu were two of these examples.

Turkey has not got any big championship medal until 2002 Munich Euro Championship. Süreyya Ayhan is the nation's first ever European Champion, and then she took the silver medal at her premium event 1500 meters in Paris 2003 World Champs.

After the year 2000, Turkish athletics have made great progress. Eşref Apak gained Olympics silver in hammer throw, Elvan Abeylegesse and Karin Melis Mey got World Champs medals, including many of European and World age-group titles (<http://www.taf.org.tr/federation>).

History of Athletics in Ağrı Province

There is no written source containing detailed information about the history of athletics in Ağrı.

It has been seen that the athletic activities started after the establishment of folk houses in Ağrı. In 1935, the first sports clubs were established in Ağrı. However, in this period there have not been many activities and participations to contests.

Athletics has been the most influential branch of sports and almost become a passion in Ağrı from 1930s to now. Almost everyone from 7 to 70 / young and old has great interest in athletics in Ağrı. Many athletes from Ağrı participated in the national team selection for national championships and hundreds of them represented our country successfully up to now. It has been accepted as a great achievement that once 9 athletes participating in national team of 25 athletes were from Ağrı.

In 1973, Elfesiya ALPTEKİN was appointed to the Regional Directorate of Physical Training. Alptekin has started dialogue with physical education teachers to ask them to talk about the importance of athleticism in the courses and started to work on to spread athletics among masses and thus to make people raise their awareness. They attempted to prompt rural children to athleticism on the assumption that they have more aggressive structure which was convenient to this difficult sports branch. As a result, a large number of athletes from Ağrı have been selected to the national team of athletics. One of them, Sadık SALMAN was the champion of the Balkans and had received great appreciation from the sports minister of the period, the president of the federation, and written and visual media.

Today, many athletes from Ağrı are selected to the national team and win international achievements for our country. In addition, they also study sports at university, continue academic studies and contribute to country athletics by taking part in detection and training of new athletes.

The appropriateness of the land structure for the athletic branch, the difficulty of the climatic conditions, the economic problems of families and their expectations of sports are considered as major factors in the athletic achievement in Ağrı. Today, Ağrı is an athletic center because of the appropriateness of conditions and heritage of years. In Turkey, Ağrı comes to mind especially with Mount Ağrı then with athletics. The following points should be taken into account in order to have this image become stronger:

- Athletes with potential should be detected using scientific methods, and then they should be trained according to scientific principles in patience, with long-term planning.
- Besides maintenance of existing facilities, construction of new facilities is required in Ağrı.
- Athletes and coaches should be supported both financially and spiritually.
- The opportunities for training both the athletes and the coaches should be increased.
- Collaboration and coordination should be made with other institutions and organizations (National Education Directorate, universities, sports clubs, sponsorships, health institutions etc.) on issues such as the dissemination of athleticism, selection and training of athletes.

EK-2

AĞRILI ATLETLERİN ULUSLARARASI YARIŞMALARDA KAZANDIKLARI BAZI BAŞARILAR

(İsimler alfabetik olarak sıralanmıştır)

Adı Soyadı	Derecesi
Abdülrahman Kara	Avrupa Gençler 3.
Âdem Karagöz	Avrupa Kulüpler
Ali Dokak	Balkan (Takım)
Ayhan İnanlı	Dünya Liseler, Balkan (Takım)
Ayhan Yıldırım	Balkan (Takım)
Aysel Peker	Balkan 2.
Bahattin Kayan	Balkan (Takım)
Bingül Altın	Balkan Gençler (Takım) 3.
Burhan İdin	Balkan Gençler (Takım) 2.
Derya Altıntaş	Dünya Dağ Koşusu
Fatma Demir	Balkan
Fecri İdin	Türkiye Rekortmeni, Dünya Liseler (1.), Balkan
Fikret Gökçe	Balkan (Takım) 2.
Filiz Salman	Balkan (Takım) 3.
Gülnaz Uskun	Avrupa Gençler 3.
Güneş Kaplan	Balkan (Takım) 2.
Hikmet Kızılkaya	Balkan (Takım) 2.
Hikmet Taştan	Yıldızlar Dünya.
İshak Kaya	Balkan Gençler (Takım)
İshak Kaya (Küçük İshak)	Yıldızlar Dünya
Kemal Dal	Balkan Gençler.
Mehmet Kayan	Avrupa C Kupası Şampiyonu, Balkan (Takım)
Melahat Kokalp	Dünya Liseler, Türkiye rekortmeni
Metin Bayram	Balkan (Takım)
Metin Kılıç	Balkan 3.
Muhlis Ejder	Balkan (Takım) 3.
Müzafer Zepak	Balkan Gençler 2.
Nevzat Yıldırım	Balkan Gençler (Takım) 2.
Nuran Satılmış	Balkan, Avrupa Kulüpler
Nurkan Dağtekin	Avrupa Kulüpler
Ramazan Karagöz	Balkan
Ramazan Yardımcı	Balkan (Takım)
Recep Yıldırım	Balkan (Takım)
Sabahattin Yıldırıcı	Balkan
Sadık Salman	Balkan
Sedat Gönen	Balkan
Sevilay Eytemiş	Dünya Üniversiteler (1.), Balkan
Sıddık Dursun	Balkan (Takım) 2.
Sibel Özdemir	Balkan (Takım) 2.
Şakir Kaya	Balkan (Takım)
Şirin Gönen	Balkan
Talat Gökçe	Balkan (Takım)
Vedat Gönen	Balkan (5000 mt, 13:45 sn)
Yakup Gündüz	Avrupa Kulüpler
Yılmaz Yıldırım	Balkan (Takım)
Yusuf Zepak	Balkan